

Fundusze
Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Przykładowy program nauczania do umiejętności dodatkowej (DUZ) dla zawodu technik żeglugi śródlądowej 315216

**Udzielanie pomocy podróżnym ze szczególnym uwzględnieniem osób
niepełnosprawnych w transporcie śródlądowym**

Oś priorytetowa II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki
i edukacji

Działanie 2.15 Kształcenie i szkolenie zawodowe dostosowane do potrzeb
zmieniającej się gospodarki

Konkurs nr POWR.02.15.00-IP.02-00-001/21 Opracowanie programów nauczania
do umiejętności dodatkowych dla zawodów (DUZ) – II Etap (DUZ II)

PUBLIKACJA BEZPŁATNA

2022

Spis treści

1. Założenia ogólne	4
1.1. Krótki opis dodatkowej umiejętności zawodowej	5
1.2. Uzasadnienie ujęcia w programie nauczania zawodu dodatkowej umiejętności zawodowej, odnoszące się do potrzeb na rynku pracy	6
2. Założenia organizacyjne	6
2.1. Liczba godzin przewidzianych na realizację programu dodatkowej umiejętności zawodowej	7
2.2. Wymagane kwalifikacje osób prowadzących zajęcia w ramach dodatkowej umiejętności zawodowej	8
2.3. Wyposażenie dydaktyczne niezbędne do realizacji programu dodatkowej umiejętności zawodowej	12
2.4. Wymagania wobec osób kształconych zgodnie z programem dodatkowej umiejętności zawodowej	13
3. Cele kształcenia – zadania zawodowe – określone dla dodatkowej umiejętności zawodowej.....	15
4. Wykaz efektów kształcenia określonych dla dodatkowej umiejętności zawodowej udzielanie pomocy podróżnym ze szczególnym uwzględnieniem osób niepełnosprawnych w transporcie śródlądowym wraz z kryteriami ich weryfikacji.....	16
5. Plan nauczania dodatkowej umiejętności zawodowej.....	18

5.1. Dobór i dostosowanie wyposażenie statkowego do obsługi osób niepełnosprawnych.....	19
5.2. Teoretyczne aspekty opieki nad osobami niepełnosprawnymi na statku	23
5.3. Praktyczna opieka nad osobą niepełnosprawną na statku.....	26
6. Ewaluacja programu nauczania dodatkowej umiejętności zawodowej	29
6.1. Obszary i wskaźniki ewaluacji	29
6.2. Przykładowe narzędzia ewaluacji.....	33
7. Wykaz proponowanej literatury.....	38
7.1. Podręczniki i publikacje naukowe.....	38
7.2. Witryny internetowe.....	38
7.3. Zalecenia, normy, noty aplikacyjne	38

1. Założenia ogólne

Obecnie wzrost nowoczesnych technologii, materiałów w budownictwie oraz rozwój gospodarki wodnej uczyniły koniecznym rozbudowanie już istniejącego zawodu technik żeglugi śródlądowej zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 marca 2017 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego (Dz. U. poz. 622 i 2356 oraz z 2019 r. poz. 1536) o dodatkowe umiejętności zawodowe. Przewóz pasażerów wiąże się również bezpośrednio z transportem osób z różnego rodzaju niepełnosprawnościami, które nie mogą być barierą uniemożliwiającą korzystanie przez nich z przewozów statkami jako komunikacji czy też jako formy spędzania wolnego czasu, jakim są rekreacja na wodzie i podróżowanie. Wśród aktualnie opracowywanych przez resort strategii rozwoju należy wymienić Krajowy Program Żeglugowy do roku 2030 oraz długoterminowe programy rozwoju śródlądowych dróg wodnych, o których mowa w art. 42a ustawy o żegludze śródlądowej (Dz.U. z 2022 r. poz. 1097).

„Absolwent technikum w zawodzie technik żeglugi śródlądowej przygotowany jest do wykonywania prac w zakresie obowiązków służby pokładowej i służby maszynowej.

Do głównych zadań należą:

1. planowania podróży statkiem,
2. prowadzenia prac ładunkowych i przewożenia ładunków drogą wodną,
3. prowadzenia statku po zaplanowanej trasie oraz manewrowania,
4. prowadzenia akcji ratowniczych i ratunkowych na wodach morskich

i śródlądowych,

5. przygotowywania siłowni statkowej i mechanizmów pokładowych,
6. obsługi siłowni statkowych i mechanizmów pokładowych”¹.

¹ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 maja 2019 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz dodatkowych umiejętności zawodowych w zakresie wybranych zawodów szkolnictwa branżowego (Dz. U. poz. 991, z 2020 r. poz. 635 oraz z 2021 r. poz. 1087 i 1562).

Opracowany przez Ministerstwo Infrastruktury projekt strategiczny: Krajowy Program Żeglugowy do roku 2030², którego głównym celem jest rozwój żeglugi śródlądowej jako integralnej gałęzi zrównoważonego multimodalnego systemu transportowego – w celu wzrostu udziału żeglugi śródlądowej w przewozach towarów w Polsce oraz społeczny i gospodarczy rozwój miejscowości i regionów leżących nad drogami wodnymi o istotnym znaczeniu transportowym do roku 2020 oraz 2030, zakłada realizację sześciu powiązanych ze sobą komponentów. Komponenty te zawierają m.in. rozwój i budowę dróg wodnych, budowę centr logistycznych, rozwój energetyki wodnej i retencji, „Szacunkowa wartość projektu wynosi ok. 67,1 - 90,6 mld zł” (Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku³). Wszystkie te działania są ściśle związane z branżą transportu wodnego, a co za tym idzie – koniecznością szkolenia kadr dla potrzeb transportu towarów i ludzi szlakami śródlądowym oraz morskimi wodami wewnętrznymi.

1.1. Krótki opis dodatkowej umiejętności zawodowej

Uczeń kształcący się w zawodzie technik żeglugi śródlądowej w ramach dodatkowej umiejętności zawodowej „Udzielanie pomocy podróżnym ze szczególnym uwzględnieniem osób niepełnosprawnych w transporcie śródlądowym” ma możliwość uzyskania wiedzy z zakresu pomocy i opieki nad osobą niepełnosprawną podczas rejsu statkiem.

Po zakończeniu zajęć dodatkowej umiejętności zawodowej uczeń potrafi dobrać odpowiednie dostępne wyposażenie statkowe do obsługi osób niepełnosprawnych jak również dostosować wyposażenie pokładowe do obsługi niepełnosprawnych. Dodatkowo uczeń potrafi rozpoznać zagrożenia i trudności wynikające z budowy statku dla osoby niepełnosprawnej jak również powinien udzielać wsparcia osobie niepełnosprawnej w sytuacjach dla niej trudnych, udzielić opieki osobie

² <https://www.gov.pl/attachment/1551c264-07f7-449f-87f8-fd91d55f3325> [dostęp: 23.11.2022]

³ <https://www.gov.pl/attachment/8ca82ea2-ddf5-4cff-8bfc-b7d7bfb1237b> [dostęp: 25.02.2023]

niepełnosprawnej w sytuacjach zagrożenia na statku. Określenie rodzajów i stopni niepełnosprawności jest niezbędne do właściwego wykorzystania sprzętu podczas przebywania na statku osoby niepełnosprawnej.

Uzasadnienie ujęcia w programie nauczania zawodu dodatkowej umiejętności zawodowej, odnoszące się do potrzeb na rynku pracy oraz planów założeń, opracowany przez Ministerstwo Infrastruktury projekt strategiczny: „Rozwój sektora żeglugi śródlądowej, którego głównym celem jest rozwój żeglugi śródlądowej jako integralnej gałęzi zrównoważonego multimodalnego systemu transportowego w celu wzrostu udziału żeglugi śródlądowej w przewozach towarów w Polsce oraz społeczny i gospodarczy rozwój miejscowości i regionów leżących nad drogami wodnymi o istotnym znaczeniu transportowym do roku 2020 oraz 2030, zakłada realizację sześciu powiązanych ze sobą komponentów. Komponenty te zawierają rozwój i budowę dróg wodnych, budowę centr logistycznych, rozwój energetyki wodnej i retencji. Szacunkowa wartość projektu wynosi ok. 67,1 - 90,6 mld zł. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku. Wszystkie te działania są ściśle związane z budownictwem wodnym...”⁴.

Wszystkie wyżej wymienione działania potwierdzają ogromny rozwój gospodarki wodnej w najbliższych latach. Efektem tego jest wysokie zapotrzebowanie na kadry w trakcie wykonywania zadań zawodowych w zakresie obsługi osób niepełnosprawnych w transporcie śródlądowym.

⁴ <https://www.gov.pl/web/infrastruktura/krajowy-program-zeglugowy-do-roku-2030> [dostęp: 23.11.2022]

2. Założenia organizacyjne

2.1. Liczba godzin przewidzianych na realizację programu dodatkowej umiejętności zawodowej

Podstawa programowa kształcenia w zawodzie technik żeglugi śródlądowej obejmuje dwie kwalifikacje:

- TWO.08. Planowanie i prowadzenie żeglugi po śródlądowych drogach wodnych i morskich wodach wewnętrznych (minimalna liczba 760 godzin),

- TWO.09. Obsługa siłowni statkowych, urządzeń pomocniczych i mechanizmów pokładowych (minimalna liczba 680 godzin),

dla których minimalna liczba godzin w ramach realizacji podstawy programowej wynosi 1440 godzin.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 kwietnia 2019 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół. Dz.U. poz. 639 z późn. zm.) godziny stanowiące różnicę między sumą godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia zawodowego określoną w ramowym planie nauczania dla danego typu szkoły a minimalną liczbą godzin kształcenia zawodowego dla kwalifikacji wyodrębnionych w zawodzie określoną w podstawie programowej kształcenia w zawodzie szkolnictwa branżowego przeznacza się na między innymi na realizację obowiązkowych zajęć edukacyjnych, w tym przygotowujących uczniów do uzyskania dodatkowych umiejętności zawodowych związanych z nauczaniem zawodem, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 46 ust. 1 ustawy – Prawo oświatowe⁵. Maksymalna liczba godzin w zawodzie technik żeglugi śródlądowej uwzględniając obowiązkowe dwie kwalifikacje wynosi 1680 godzin.

⁵ Prawo oświatowe (Dz. U. z 2021 r., poz. 1082).

Na realizację programu dodatkowej umiejętności zawodowej – Udzielania pomocy podróżnym ze szczególnym uwzględnieniem osób niepełnosprawnych w transporcie śródlądowym przeznaczono 60 godzin dydaktycznych, w tym 15 godzin na ćwiczenia praktyczne.

Czas trwania dodatkowej umiejętności zawodowej obejmuje dwa semestry i jest realizowana w I i II semestrze klasy IV . Proponowana ilość to 2 godziny w tygodniu w klasie IV w I i II semestrze.

2.2. Wymagane kwalifikacje osób prowadzących zajęcia w ramach dodatkowej umiejętności zawodowej

Wymagania kwalifikacyjne osób prowadzących zajęcia w ramach dodatkowej umiejętności zawodowej określają przepisy w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli (Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli Dz.U. z 2017 poz.1575). Szczegółowe wymagania osób prowadzących zajęcia to ukończone:

- 1) studia pierwszego lub drugiego stopnia o specjalności żeglugi śródlądowej lub morskiej oraz posiadanie przygotowania pedagogicznego lub
- 2) studia pierwszego lub drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie, na kierunku, którego program studiów obejmuje wiedzę i umiejętności z zakresu nauczanego przedmiotu wskazanego w programie dodatkowej umiejętności zawodowej oraz posiadanie przygotowania pedagogicznego lub
- 3) studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie, na kierunku (specjalności) innym niż wymienione w pkt. 1 i 2, i studia podyplomowe w zakresie nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć dodatkowej umiejętności zawodowej oraz posiadanie przygotowania pedagogicznego i/lub

4) dowolnego patentu członka załogi statku śródlądowego lub morskiego w służbie pokładowej zgodnego z rozporządzeniem w sprawie wyszkolenia i kwalifikacji członków załóg statków morskich lub śródlądowych.⁶

W programie DUZ udzielanie pomocy podróżnym ze szczególnym uwzględnieniem osób niepełnosprawnych w transporcie śródlądowym, wyodrębniono trzy przedmioty nauczania, do których przyporządkowano wymagania kwalifikacyjne osób prowadzących te przedmioty.

Tabela 1. Wymagania kwalifikacyjne osób prowadzących zajęcia

Przedmiot	Wymagania kwalifikacyjne osób prowadzących zajęcia
1. Dobór i dostosowanie wyposażenie statkowego do obsługi osób niepełnosprawnych.	1) studia pierwszego lub drugiego stopnia o specjalności śródlądowej lub morskiej oraz posiadanie przygotowania pedagogicznego lub 2) studia pierwszego lub drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie, na kierunku, którego program studiów obejmuje wiedzę i umiejętności z zakresu nauczanego przedmiotu wskazanego w programie dodatkowej umiejętności zawodowej oraz posiadanie przygotowania pedagogicznego lub 3) studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie, na kierunku (specjalności) innym niż wymienione w pkt 1 i 2, i studia podyplomowe w zakresie nauczanego przedmiotu lub

⁶ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 20 listopada 2014r. w sprawie kwalifikacji zawodowych i składu załóg statków żeglugi śródlądowej (Dz.U.2014,1686); Ustawa z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie morskim (Dz.U.2022,0515)

Przedmiot	Wymagania kwalifikacyjne osób prowadzących zajęcia
	prowadzonych zajęć dodatkowej umiejętności zawodowej oraz posiadanie przygotowania pedagogicznego i/lub 4) dowolnego patentu członka załogi statku śródlądowego lub morskiego w służbie pokładowej zgodnego z rozporządzeniem w sprawie wyszkolenia i kwalifikacji członków załóg statków morskich lub śródlądowych 5) posiadanie przeszkolenia medycznego z zakresu udzielania pierwszej pomocy potrzebującym z uwzględnieniem osób niepełnosprawnych
2. Teoretyczne aspekty opieki nad osobami niepełnosprawnymi na statku.	1. studia pierwszego lub drugiego stopnia o specjalności śródlądowej lub morskiej oraz posiadanie przygotowania pedagogicznego lub 2. studia pierwszego lub drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie, na kierunku, którego program studiów obejmuje wiedzę i umiejętności z zakresu nauczanego przedmiotu wskazanego w programie dodatkowej umiejętności zawodowej oraz posiadanie przygotowania pedagogicznego lub 3. studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie, na kierunku

Przedmiot	Wymagania kwalifikacyjne osób prowadzących zajęcia
	(specjalności) innym niż wymienione w pkt 1 i 2, i studia podyplomowe w zakresie nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć dodatkowej umiejętności zawodowej oraz posiadanie przygotowania pedagogicznego i/lub 4. dowolnego patentu członka załogi statku śródlądowego lub morskiego w służbie pokładowej zgodnego z rozporządzeniem w sprawie wyszkolenia i kwalifikacji członków załóg statków morskich lub śródlądowych, 5. posiadanie przeszkolenia medycznego z zakresu udzielania pierwszej pomocy potrzebującym z uwzględnieniem osób niepełnosprawnych.
3. Praktyczna opieka nad osobą niepełnosprawną na statku.	1. studia pierwszego lub drugiego stopnia o specjalności śródlądowej lub morskiej oraz posiadanie przygotowania pedagogicznego lub 2. studia pierwszego lub drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie, na kierunku, którego program studiów obejmuje wiedzę i umiejętności z zakresu nauczanego przedmiotu wskazanego w programie dodatkowej umiejętności zawodowej oraz posiadanie przygotowania

Przedmiot	Wymagania kwalifikacyjne osób prowadzących zajęcia
	pedagogicznego lub 3. studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie, na kierunku (specjalności) innym niż wymienione w pkt 1 i 2, i studia podyplomowe w zakresie nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć dodatkowej umiejętności zawodowej oraz posiadanie przygotowania pedagogicznego i/lub 4. dowolnego patentu członka załogi statku śródlądowego lub morskiego w służbie pokładowej zgodnego z rozporządzeniem w sprawie wyszkolenia i kwalifikacji członków załóg statków morskich lub śródlądowych 5. posiadanie przeszkolenia medycznego z zakresu udzielania pierwszej pomocy potrzebującym z uwzględnieniem osób niepełnosprawnych.

2.3. Wyposażenie dydaktyczne niezbędne do realizacji programu dodatkowej umiejętności zawodowej

Szkoła prowadząca kształcenie w zawodzie zapewnia pomieszczenia dydaktyczne z wyposażeniem odpowiadającym technologii i technice stosowanej w zawodzie technik żeglugi śródlądowej, aby zapewnić osiągnięcie wszystkich efektów kształcenia określonych w podstawie programowej kształcenia w zawodzie

szkolnictwa branżowego oraz umożliwić przygotowanie absolwenta do wykonywania zadań zawodowych.

Pracownia wykorzystania sprzętu do transportu osoby niepełnosprawnej: laski, kule, wózek inwalidzki, ławeczki, nosze, nosze specjalistyczne, krzesła transportowe, płachty transportowe, balkonik.

Pracownia wspomagania komputerowego działalności zawodowej – wyposażenie:

- stanowiska komputerowe dla uczniów podłączone do sieci lokalnej z dostępem do internetu (jedno stanowisko dla jednego ucznia),
- stanowisko komputerowe dla nauczyciela podłączone do sieci lokalnej z dostępem do internetu,
- urządzenie wielofunkcyjne,
- pakiety programów biurowych i graficznych,
- projektor multimedialny,
- tablicę interaktywną.

2.4. Wymagania wobec osób kształconych zgodnie z programem dodatkowej umiejętności zawodowej

Osoby kształcone zgodnie z programem dodatkowej umiejętności zawodowej udzielanie pomocy podróжным ze szczególnym uwzględnieniem osób niepełnosprawnych w transporcie śródlądowym, powinny przed rozpoczęciem zajęć objętych programem DUZ, mieć zrealizowane przynajmniej następujące jednostki efektów kształcenia wynikające z podstawy programowej kształcenia w zawodzie technik żeglugi śródlądowej:

Tabela 2. Zrealizowane jednostki efektów kształcenia wynikające z podstawy programowej

TWO.08. Planowanie i prowadzenie żeglugi po śródlądowych drogach wodnych i morskich wodach

Nazwa jednostki efektów kształcenia	Liczba godzin
TWO.08.1. Bezpieczeństwo i higiena pracy.	30
TWO.08.2. Podstawy kształcenia w żegludze śródlądowej i morskiej.	60
TWO.08.4. Prowadzenie prac ładunkowych i przewożenie ładunków drogą wodną.	150
TWO.08.6. Prowadzenie akcji ratowniczych i ratunkowych na wodach morskich i śródlądowych.	90

Realizacja dodatkowej umiejętności zawodowej – Udzielanie pomocy podróżnym ze szczególnym uwzględnieniem osób niepełnosprawnych w transporcie śródlądowym została zaplanowana na pierwszy i drugi semestr klasy czwartej technikum w następującym wymiarze – zgodnym z tabelą 3.

Tabela 3. Wymiar zaplanowanych godzin

Klasa	Semestr	Liczba godzin
IV	I	30

IV	II	30
Razem:		60

Tabela 4. Planowana liczba godzin w klasie IV dla wskazanych przedmiotów

Przedmiot	Klasa/ semestr	Liczba godzin
Dobór i dostosowanie wyposażenie statkowego do obsługi osób niepełnosprawnych.	IV/I	30
Teoretyczne aspekty opieki nad osobami niepełnosprawnymi na statku.	IV/I	15
Praktyczna opieka nad osobą niepełnosprawną na statku.	IV/II	15

3. Cele kształcenia – zadania zawodowe – określone dla dodatkowej umiejętności zawodowej

Po realizacji kształcenia w zakresie dodatkowej umiejętności zawodowej udzielanie pomocy podróżnym ze szczególnym uwzględnieniem osób niepełnosprawnych w transporcie śródlądowym uczeń powinien być przygotowany do:

1. rozpoznawania zagrożeń podróżnych ze szczególnym uwzględnieniem osób niepełnosprawnych;
2. doboru środków dotyczących udzielania pomocy podróżnym ze szczególnym uwzględnieniem osób niepełnosprawnych;
3. udzielania pomocy podróżnym ze szczególnym uwzględnieniem osób niepełnosprawnych.

4. Wykaz efektów kształcenia określonych dla dodatkowej umiejętności zawodowej udzielanie pomocy podróżnym ze szczególnym uwzględnieniem osób niepełnosprawnych w transporcie śródlądowym wraz z kryteriami ich weryfikacji

Tabela 5. Wykaz efektów kształcenia

Efekt kształcenia. Uczeń:	Kryteria weryfikacji. Uczeń:
dobiera wyposażenie statkowe do obsługi osób niepełnosprawnych.	- rozdziela wyposażenie statkowe do komunikacji z lądem z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych; - dobiera wyposażenie statkowe do pomocy w obsłudze pasażerów z niepełnosprawnością.
dostosowuje wyposażenie pokładowe do obsługi osób niepełnosprawnych.	- dostosowuje wyposażenie do potrzeb obsługi pasażerów niepełnosprawnych; - posługuje się wyposażeniem pokładowym do transportu osób niepełnosprawnych na i ze statku.
rozpoznaje zagrożenia i trudności wynikające z budowy statku dla osoby niepełnosprawnej.	- rozdziela elementy budowy statku pod względem utrudnień dla osób niepełnosprawnych; - dobiera sposoby komunikacji na statku dla osób niepełnosprawnych; - rozwiązuje problemy w pokonywaniu przeszkód na statku.
udziela pomocy osobie niepełnosprawnej w sytuacjach dla niej trudnych.	- pomaga osobie niepełnosprawnej w poruszaniu się po statku; - umożliwia komunikację osoby niepełnosprawnej pomiędzy statkiem a lądem.
udzielić pomocy osobie niepełnosprawnej w	wskazuje miejsca zbiórki osobie

Efekt kształcenia. Uczeń:	Kryteria weryfikacji. Uczeń:
sytuacjach zagrożenia na statku.	niepełnosprawnej i drogi dotarcia do nich; • pomaga osobie niepełnosprawnej w dostaniu się do miejsca zbiórki; • stosuje specjalne procedury ewakuacji dla osób niepełnosprawnych w sytuacjach zagrożenia życia.
• określa rodzaje i stopnie niepełnosprawności wraz z wykorzystywanym przy nich sprzętem.	• rozróżnia rodzaje niepełnosprawności; • wymienia stopnie niepełnosprawności; • rozróżnia sprzęt osób niepełnosprawnych; • rozróżnia i obsługuje sprzęt osób niepełnosprawnych.
• rozpoznaje możliwości i ograniczenia osoby niepełnosprawnej.	• rozróżnia ograniczenia i możliwości osoby niepełnosprawnej wynikające z rodzaju i stopnia niepełnosprawności; • rozpoznaje możliwości do samodzielnego pokonywania przeszkód na statku przez osoby niepełnosprawne; • udziela pomocy osobie niepełnosprawnej w codziennym funkcjonowaniu na statku jako pasażer.

5. Plan nauczania dodatkowej umiejętności zawodowej

Tabela 6. Plan nauczania dodatkowej umiejętności zawodowej

Nazwa przedmiotu/zajęć	Liczba godzin	Uwagi do realizacji (forma zajęć np. wykład, ćwiczenia praktyczne, zajęcia w zakładzie pracy itp.)
Dobór i dostosowanie wyposażenie statkowego do obsługi osób niepełnosprawnych:	30 h	Zajęcia teoretyczne 30 godz.(metody: wykład informacyjny, pogadanka, dyskusja, gry dydaktyczne, praca z tekstem, pokaz, pokaz multimedialny).
Teoretyczne aspekty opieki nad osobami niepełnosprawnymi na statku:	15 h	Zajęcia teoretyczne 15 godz.(metody: wykład informacyjny, pogadanka, dyskusja, gry dydaktyczne, praca z tekstem, pokaz).
Praktyczna opieka nad osobą niepełnosprawną na statku:	15 h	Zajęcia praktyczne 15 godz. (metody: pokaz, ćwiczenia praktyczne,)
Łączna liczba godzin zajęć:	60 h	

5.1. Dobór i dostosowanie wyposażenie statkowego do obsługi osób niepełnosprawnych

Cele ogólne przedmiotu:

1. rozpoznawać i wykorzystywać wyposażenie statkowe do komunikacji z ładem z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych;
2. dobierać wyposażenie do potrzeb obsługi pasażerów niepełnosprawnych;
3. posiadać wiedzę o budowie i sposobie przemieszczania się, rozwiązywania problemów na statku dla osób niepełnosprawnych w pokonywaniu przeszkód.

Cele operacyjne przedmiotu

Uczeń potrafi:

1. rozróżnić wyposażenie statkowe do komunikacji z lądem z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych;
2. rozróżniać podnośniki i windy stosowane do transportu osób niepełnosprawnych;
3. wymienić wyposażenie statkowe pomocne w obsłudze pasażerów niepełnosprawnych;
4. dostosować wyposażenie statkowe do obsługi pasażerów niepełnosprawnych;
5. wymienić utrudnienia w komunikacji osób niepełnosprawnych na statku pod względem jego budowy;
6. wymienić sposoby komunikacji osoby niepełnosprawnej na pokładzie statku;
7. wskazać sposób obsługi sprzętu przeznaczonego dla osób niepełnosprawnych;
8. dobiera i obsługuje wyposażenie pokładowe do pokonywania przeszkód na statku przez osoby niepełnosprawne i z nadwagą.

Tabela 7. Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia i kryteriów weryfikacji

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Efekt kształcenia. Uczeń:	Liczba godz.	Wymagania programowe (uwzględniają kryteria weryfikacji). Uczeń potrafi:	Etap realizacji/ uwagi o realizacji
Podstawowa wiedza działu pokładowego.	1. zna wyposażenie statkowe do komunikacji z lądem w uwzględnieniu potrzeb osób niepełnosprawnych.	dobiera wyposażenie statkowe do obsługi osób niepełnosprawnych.	6	- wymienić wyposażenie statkowe do komunikacji z lądem z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych; - wymienić wyposażenie pokładowe do pomocy w obsłudze pasażerów z niepełnosprawnością.	Semestr I, klasa IV. Zajęcia teoretyczne realizowane w sali szkolnej lub online.
Podstawowa wiedza działu pokładowego.	2. określenie sposobów wykorzystania wyposażenia statkowego do pomocy w obsłudze pasażerów z niepełnosprawnością.	dostosowuje wyposażenie pokładowe do obsługi osób niepełnosprawnych.	8	- dostosować wyposażenie do potrzeb obsługi pasażerów niepełnosprawnych; - wymienić wyposażenie pokładowe do transportu osób niepełnosprawnych na i ze statku.	
Podstawowa wiedza działu pokładowego.	3. dostosowanie wyposażenia statkowego.	rozpoznać zagrożenia i trudności wynikające	8	- przedstawić budowę statku pod względem utrudnień dla osób niepełnosprawnych; - wskazać sposoby komunikacji na statku dla osób niepełnosprawnych rozwiązać	

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Efekt kształcenia. Uczeń:	Liczba godz.	Wymagania programowe (uwzględniają kryteria weryfikacji). Uczeń potrafi:	Etap realizacji/ uwagi o realizacji
wego.		z budowy statku dla osoby niepełnosprawnej.		problemy w pokonywaniu przeszkód na statku.	
Podstawowa wiedza działu pokładowego.	4. sytuacje zagrożenia życia.	określa jak udzielić opieki osobie niepełnosprawnej w sytuacjach zagrożenia na statku.	8	- wskazać miejsca zbiórki osobie niepełnosprawnej i drogi dotarcia do nich; - pomóc osobie niepełnosprawnej w dostaniu się do miejsca zbiórki stosować specjalne procedury ewakuacji dla osób niepełnosprawnych w sytuacjach zagrożenia życia.	

Warunki i procedury osiągnięcia efektów kształcenia (środki dydaktyczne, formy organizacyjne, metody nauczania)

Zajęcia powinny być prowadzone w formie klasowo-lekcyjnej oraz odbywać się w pracowniach z wyposażeniem odpowiadającym technologii stosowanej w zawodzie technik żeglugi śródlądowej. Proponowana liczba uczniów do 30 osób, w przypadku wykorzystania metody ćwiczeń, zaleca się przeprowadzenie w mniejszych grupach około 8-osobowych. Podział grupy na mniejsze zespoły zadaniowe (rotacja ról w kolejnych zadaniach, analiza studiów przypadków).

Szkoła prowadząca kształcenie w zawodzie zapewnia pomieszczenia dydaktyczne z wyposażeniem odpowiadającym technologii i technice stosowanej w zawodzie technik żeglugi śródlądowej, aby zapewnić osiągnięcie wszystkich efektów kształcenia określonych w podstawie programowej kształcenia w zawodzie szkolnictwa branżowego oraz umożliwić przygotowanie absolwenta do wykonywania zadań zawodowych.

Propozycje metod nauczania:

- podające (wykład informacyjny, wyjaśnienie, pogadanka, opis),
- aktywizujące (dyskusja dydaktyczna, symulacje, burza mózgów),
- programowane – z użyciem komputera,
- praktyczne (pokaz, ćwiczenia przedmiotowe, metoda tekstu przewodniego).

Podczas prowadzenia zajęć należy stosować aktywizujące metody kształcenia, ze szczególnym uwzględnieniem metody ćwiczeń, przypadków, dyskusji dydaktycznej i symulacji. Zajęcia powinny odbywać się w sali przedmiotowej przy wykorzystaniu technicznych środków kształcenia.

5.2. Podstawy teoretyczne opieki nad osobą niepełnosprawną

Cele ogólne przedmiotu:

1. określa rodzaje i stopnie niepełnosprawności wraz z wykorzystywanym przy nich sprzętem;
2. rozpoznaje możliwości i ograniczenia osoby niepełnosprawnej.

Cele operacyjne przedmiotu

Uczeń potrafi:

- 1) rozróżnić rodzaje niepełnosprawności;
- 2) opisać stopnie niepełnosprawności;

- 3) opisać sprzęt wykorzystywany przy niepełnosprawności;
- 4) posługiwać się sprzętem wykorzystywanym przy niepełnosprawności;
- 5) wskazać sposób do samodzielnego pokonywania przeszkód na statku przez osoby niepełnosprawne;
- 6) opisać przeszkody osobie niepełnosprawnej w codziennym funkcjonowaniu na statku jako pasażer.

Tabela 9. Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia i kryteriów weryfikacji

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Efekt kształcenia. Uczeń:	Liczba godz.	Wymagania programowe (uwzględniają kryteria weryfikacji). Uczeń:	Etap realizacji/ uwagi o realizacji
Podstawowa wiedza medyczna.	1. Niepełnosprawność i jej rodzaje.	określa rodzaje i stopnie niepełnosprawności wraz z wykorzystywanym przy nich sprzętem.	8	- rozróżnia rodzaje niepełnosprawności; - wymienia stopnie niepełnosprawności; - rozróżnia sprzęt osób niepełnosprawnych; - wymienia sprzęt osób niepełnosprawnych; - wyjaśnia pojęcie niesamodzielności (niezdolności do samodzielnej egzystencji).	Semestr I, II, klasa IV. Zajęcia teoretyczne realizowane w sali szkolnej lub online .
	2. Ograniczenia w niepełnosprawności .	rozpoznaje możliwości i ograniczenia osoby niepełnosprawnej.	7	- rozróżnić ograniczenia i możliwości osoby niepełnosprawnej wynikające z rodzaju i stopnia niepełnosprawności; - rozpoznać możliwości do samodzielnego pokonywania przeszkód na statku przez osoby niepełnosprawne pomóc osobie niepełnosprawnej	Semestr I, II, klasa IV. Zajęcia teoretyczne realizowane w sali

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Efekt kształcenia. Uczeń:	Liczba godz.	Wymagania programowe (uwzględniają kryteria weryfikacji). Uczeń:	Etap realizacji/ uwagi o realizacji
				w codziennym funkcjonowaniu na statku jako pasażer.	szkolnej lub online.

Warunki i procedury osiągnięcia efektów kształcenia (środki dydaktyczne, formy organizacyjne, metody nauczania)

Zajęcia powinny być prowadzone w formie klasowo-lekcyjnej oraz odbywać się w pracowniach z wyposażeniem odpowiadającym technologii stosowanej w zawodzie technik żeglugi śródlądowej. Proponowana liczba uczniów do 30 osób, w przypadku wykorzystania metody ćwiczeń zaleca się przeprowadzenie w mniejszych grupach około 8 osobowych. Podział grupy na mniejsze zespoły zadaniowe (rotacja ról w kolejnych zadaniach, analiza studiów przypadków).

Szkoła prowadząca kształcenie w zawodzie zapewnia pomieszczenia dydaktyczne z wyposażeniem odpowiadającym technologii i technice stosowanej w zawodzie, aby zapewnić osiągnięcie wszystkich efektów kształcenia określonych w podstawie programowej kształcenia w zawodzie szkolnictwa branżowego oraz umożliwić przygotowanie absolwenta do wykonywania zadań zawodowych.

Propozycje metod nauczania:

- podające (wykład informacyjny, wyjaśnienie, pogadanka, opis),
- aktywizujące (dyskusja dydaktyczna, symulacje, burza mózgów),
- programowane – z użyciem komputera,
- praktyczne (pokaz, ćwiczenia przedmiotowe, metoda tekstu przewodniego).

Podczas prowadzenia zajęć należy stosować aktywizujące metody kształcenia, ze szczególnym uwzględnieniem metody ćwiczeń, przypadków, dyskusji dydaktycznej i symulacji. Zajęcia powinny odbywać się w sali przedmiotowej przy wykorzystaniu technicznych środków kształcenia.

5.3. Praktyczna opieka nad osobą niepełnosprawną na statku

Cele ogólne przedmiotu

Uczeń:

1. stosuje narzędzia, środki i materiały wykorzystywane przez osoby niepełnosprawne;
2. udziela wsparcia osobie chorej i niesamodzielnej w sytuacjach dla niej trudnych.

Cele operacyjne przedmiotu:

Uczeń potrafi:

- 1) wskazać sprzęt wykorzystywany przy niepełnosprawności;
- 2) posługiwać się sprzętem wykorzystywanym przy niepełnosprawności;
- 3) wskazać sposób do samodzielnego pokonywania przeszkód na statku przez osoby niepełnosprawne;
- 4) pomóc osobie niepełnosprawnej w codziennym funkcjonowaniu na statku jako pasażer z wykorzystaniem jego sprzętu.

Tabela 10. Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia i kryteriów weryfikacji

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Efekt kształcenia. Uczeń:	Liczba godz.	Wymagania programowe (uwzględniają kryteria weryfikacji). Uczeń:	Etap realizacji/ uwagi o realizacji
Zajęcia praktyczne.	1. Narzędzia do opieki nad osobą niepełnosprawną.	• stosuje narzędzi, środki i materiały u osoby niepełnosprawnej.	8	• rozróżnia sprzęt wykorzystywany przy niepełnosprawnościach; • dobiera sprzęt wykorzystywany przy niepełnosprawnościach; • obsługuje sprzęt wykorzystywany przy niepełnosprawnościach.	Semestr I, II klasa V Zajęcia praktyczne realizowana w pracowni.
Zajęcia praktyczne.	2. Wsparcie dla osoby niepełnosprawnej.	• udziela wsparcia osobie chorej i niesamodzielnej w sytuacjach dla niej trudnych.	7	• pomaga osobie niepełnosprawnej w poruszaniu się po statku; • umożliwia komunikację osoby niepełnosprawnej lub z nadwagą pomiędzy statkiem a lądem; • udziela wsparcia osobie niepełnosprawnej w adaptacji do zmian funkcjonalnych wywołanych zmianą otoczenia, zapewnia wsparcie w zakresie doradztwa i kontaktu ze specjalistą w razie konieczności.	Semestr I, II klasa V. Zajęcia praktyczne realizowana w pracowni.

Warunki i procedury osiągnięcia efektów kształcenia (środki dydaktyczne, formy organizacyjne, metody nauczania)

Pracownia wyposażona w sprzęt do transportu osoby niepełnosprawnej: laski, kule, wózek inwalidzki, ławeczki, nosze, nosze specjalistyczne, krzesła transportowe, płachty transportowe, balkonik.

Pracownia wspomagania komputerowego działalności zawodowej wyposażenie: stanowiska komputerowe dla uczniów podłączone do sieci lokalnej z dostępem do internetu (jedno stanowisko dla jednego ucznia), stanowisko komputerowe dla nauczyciela podłączone do sieci lokalnej z dostępem do internetu, urządzenie wielofunkcyjne, pakiety programów biurowych i graficznych, projektor multimedialny, tablica interaktywna.

Proponowane metody nauczania:

- podające (wykład informacyjny, wyjaśnienie, pogadanka, opis),
- aktywizujące (dyskusja dydaktyczna, symulacje, burza mózgów),
- programowane – z użyciem komputera,
- praktyczne (pokaz, ćwiczenia przedmiotowe, metoda tekstu przewodniego).

Podczas prowadzenia zajęć należy stosować aktywizujące metody kształcenia, ze szczególnym uwzględnieniem metody ćwiczeń, przypadków, dyskusji dydaktycznej i symulacji. Zajęcia powinny odbywać się w sali przedmiotowej przy wykorzystaniu technicznych środków kształcenia.

6. Ewaluacja programu nauczania dodatkowej umiejętności zawodowej

6.1. Obszary i wskaźniki ewaluacji

Celem ewaluacji jest określenie jakości i skuteczności realizacji programu nauczania DUZ w zakresie osiągania efektów kształcenia oraz kryteriów weryfikacji określonych w programie DUZ.

Tabela 11. Ewaluacja programu DUZ

Efekt kształcenia. Uczeń:	Wskaźniki potwierdzające osiągnięcie efektu kształcenia	Metody/techniki badania	Termin badania
- dobiera wyposażenie statkowe do obsługi osób niepełnosprawnych.	Pozytywna ocena końcowa z zagadnień obejmujących dany efekt kształcenia. Warunkiem uznania oceny za pozytywną jest uzyskanie minimum 55% punktów podczas testu sprawdzającego teoretycznego lub praktycznego.	Testy osiągnięć słuchaczy, ocena dokonywana przez prowadzącego zajęcia na podstawie zestawu pytań kontrolnych, zadania praktycznego lub wypowiedzi ustnej.	I semestr IV klasa.
- dostosowuje wyposażenie pokładowe do obsługi osób	Pozytywna ocena końcowa z zagadnień obejmujących dany	Testy osiągnięć słuchaczy, ocena dokonywana przez prowadzącego zajęcia na podstawie zestawu pytań	I semestr IV klasa.

Efekt kształcenia. Uczeń:	Wskaźniki potwierdzające osiągnięcie efektu kształcenia	Metody/techniki badania	Termin badania
niepełnosprawnych	efekt kształcenia. Warunkiem uznania oceny za pozytywną jest uzyskanie minimum 55% punktów podczas testu sprawdzającego teoretycznego lub praktycznego.	kontrolnych, zadania praktycznego lub wypowiedzi ustnej.	
- rozpoznaje zagrożenia i trudności wynikające z budowy statku dla osoby niepełnosprawnej.	Pozytywna ocena końcowa z zagadnień obejmujących dany efekt kształcenia. Warunkiem uznania oceny za pozytywną jest uzyskanie minimum 55% punktów podczas testu sprawdzającego teoretycznego lub praktycznego.	Testy osiągnięć słuchaczy, ocena dokonywana przez prowadzącego zajęcia na podstawie zestawu pytań kontrolnych, zadania praktycznego lub wypowiedzi ustnej.	I semestr IV klasa.

Efekt kształcenia. Uczeń:	Wskaźniki potwierdzające osiągnięcie efektu kształcenia	Metody/techniki badania	Termin badania
- udzielać wsparcia osobie niepełnosprawnej w sytuacjach dla niej trudnych.	Pozytywna ocena końcowa z zagadnień obejmujących dany efekt kształcenia. Warunkiem uznania oceny za pozytywną jest uzyskanie minimum 55% punktów podczas testu sprawdzającego teoretycznego lub praktycznego.	Testy osiągnięć słuchaczy, ocena dokonywana przez prowadzącego zajęcia na podstawie zestawu pytań kontrolnych, zadania praktycznego lub wypowiedzi ustnej.	I semestr IV klasa.
- udzielić opieki osobie niepełnosprawnej w sytuacjach zagrożenia na statku.	Pozytywna ocena końcowa z zagadnień obejmujących dany efekt kształcenia. Warunkiem uznania oceny za pozytywną jest uzyskanie minimum 55% punktów podczas testu sprawdzającego teoretycznego lub	Testy osiągnięć słuchaczy, ocena dokonywana przez prowadzącego zajęcia na podstawie zestawu pytań kontrolnych, zadania praktycznego lub wypowiedzi ustnej.	I semestr IV klasa.

Efekt kształcenia. Uczeń:	Wskaźniki potwierdzające osiągnięcie efektu kształcenia	Metody/techniki badania	Termin badania
	praktycznego.		
- określa rodzaje i stopnie niepełnosprawności wraz z wykorzystywanym przy nich sprzętem.	Pozytywna ocena końcowa z sprawdzianu umiejętności praktycznych obejmujących dany efekt kształcenia. Warunkiem uznania oceny za pozytywną jest zaliczenie testu praktycznego składającego się z minimum 5 zadań oraz poprawne wykonanie co najmniej 3 z nich.	Sprawdzian praktyczny w sali zajęć praktycznych lub na jednostce pływającej przystosowanej do przeprowadzenia takich czynności.	II semestr IV klasa.
- rozpoznaje możliwości i ograniczenia osoby niepełnosprawnej.	Pozytywna ocena końcowa z zagadnień obejmujących dany efekt kształcenia. Warunkiem uznania	Testy osiągnięć słuchaczy, ocena dokonywana przez prowadzącego zajęcia na podstawie zestawu pytań kontrolnych, zadania praktycznego lub wypowiedzi	II semestr IV klasa.

Efekt kształcenia. Uczeń:	Wskaźniki potwierdzające osiągnięcie efektu kształcenia	Metody/techniki badania	Termin badania
	oceny za pozytywną jest uzyskanie minimum 55% punktów podczas testu sprawdzającego teoretycznego lub praktycznego.	ustnej.	

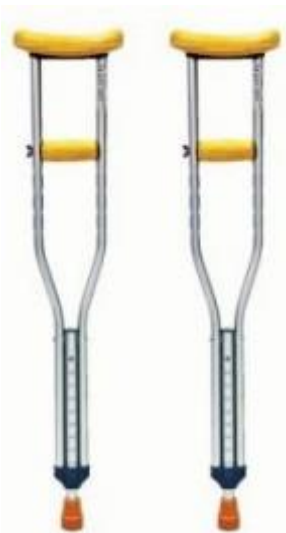
6.2. Przykładowe narzędzia ewaluacji

Przykładowy test sprawdzający.

Typ testu: pisemny, mieszane pytania (jednokrotnego wyboru). Sprawdzany efekt kształcenia: Opieka nad pasażerami niepełnosprawnymi. Liczba pytań 9.

Numer pytania	Pytanie	Odpowiedź
1.	Która grupa objawów może świadczyć o wystąpieniu hipoglikemii u podopiecznego chorującego na cukrzycę? a) wzdęcia, ból w nadbrzuszu; b) dreszcze, bóle głowy, pobudzenie; c) obfite pocenie, napad głodu, senność; d) zaczerwienienie skóry, obfite pocenie.	Odpowiedź C.
2.	Pasażer jest osobą głuchoniewidomą, potrzebującą całkowitej pomocy przy zaspokajaniu potrzeb życia codziennego. Opis wskazuje na: a) sprzężoną niepełnosprawność fizyczną w stopniu lekkim; b) wrodzoną niepełnosprawność intelektualną w stopniu lekkim; c) sprzężoną niepełnosprawność sensoryczną w stopniu znacznym; d) wrodzoną niepełnosprawność psychofizyczną w stopniu	Odpowiedź C.

Numer pytania	Pytanie	Odpowiedź
	umiarkowanym.	
3.	Pasażer po udarze mózgu jest osłabiony i ma zawroty głowy. Podczas poruszania się po pokoju czasami chwieje się oraz traci równowagę. Który z pokazanych na rysunkach sprzętów powinien być zaproponowany podopiecznemu do asekuracji podczas przemieszczania się? a) b) 	Odpowiedź D.

Numer pytania	Pytanie	Odpowiedź
	 c) d)	
4.	Pasażer porusza się na wózku inwalidzkim, dostać się na pokład statku powinien za pomocą: a) liny; b) ławeczki bosmańskiej; c) szerokiego trapezu; d) na rękach załoganta.	Odpowiedź C.
5.	Którego z wymienionych zachowań powinien unikać załogant podczas aktywnego słuchania osoby niepełnosprawnej? a) udzielania dobrych rad; b) zwracania się w stronę rozmówcy;	Odpowiedź A.

Numer pytania	Pytanie	Odpowiedź
	c) utrzymywania kontaktu wzrokowego; d) delikatnego zachęcania do kontynuowania wypowiedzi.	
6.	Wózki inwalidzkie aktywne: a) wykonane z lekkiego aluminium, mają znacznie zwiększone właściwości jezdne, dlatego doskonale nadają się do aktywnych zajęć, lewą granicę szlaku żeglownego; b) występują mniejszych rozmiarach; c) mają duże, pompowane koła, dodatkowe hamulce dla osoby prowadzącej oraz szybkozłączka, dzięki którym można szybko odpiąć koła; d) mają zazwyczaj mniejsze koła, dlatego można się nimi sprawnie przemieszczać w ciasnych wnętrzach mieszkań.	Odpowiedź A.
7.	Wózki inwalidzkie dziecięce: a) wykonane z lekkiego aluminium, mają znacznie zwiększone właściwości jezdne, dlatego doskonale nadają się do aktywnych zajęć, lewą granicę szlaku żeglownego; b) występują mniejszych rozmiarach; c) mają duże, pompowane koła, dodatkowe hamulce dla osoby prowadzącej oraz szybkozłączka, dzięki którym można szybko odpiąć koła; d) mają zazwyczaj mniejsze koła, dlatego można się nimi sprawnie przemieszczać w ciasnych wnętrzach mieszkań.	Odpowiedź B.
8.	Wózki inwalidzkie terenowe: a) wykonane z lekkiego aluminium, mają znacznie zwiększone właściwości jezdne, dlatego doskonale nadają się do aktywnych zajęć, lewą granicę szlaku żeglownego,; b) występują mniejszych rozmiarach; c) mają duże, pompowane koła, dodatkowe hamulce dla osoby prowadzącej oraz szybkozłączka, dzięki którym można szybko odpiąć koła; d) mają zazwyczaj mniejsze koła, dlatego można się nimi sprawnie przemieszczać w ciasnych wnętrzach mieszkań.	Odpowiedź C.
9.	Wózki inwalidzkie elektryczne: a) wykonane z lekkiego aluminium, mają znacznie zwiększone właściwości	Odpowiedź B.

Numer pytania	Pytanie	Odpowiedź
	jezdne, dlatego doskonale nadają się do aktywnych zajęć, lewą granicę szlaku żeglownego; b) wyposażone w napęd elektryczny, dzięki czemu można nimi sterować za pomocą joysticka; c) mają duże, pompowane koła, dodatkowe hamulce dla osoby prowadzącej oraz szybkozłącz, dzięki którym można szybko odpiąć koła; d) mają zazwyczaj mniejsze koła, dlatego można się nimi sprawnie przemieszczać w ciasnych wnętrzach mieszkań.	
Wszystkie ilustracje zawarte w teście pochodzą z: https://pl.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Strona_g%C5%82%C3%B3wna		

7. Wykaz proponowanej literatury

7.1. Podręczniki i publikacje naukowe

- [1] Praca zbiorowa, *Opiekun medyczny. Podręcznik do nauki zawodu*. Rok wydania: 2016
- [2] Wróbel F., *Vademecum nawigatora*. Wydawnictwo Trademar, Gdynia 2018
- [3] Michniewicz R., Michniewicz I.: *Ratownictwo wodne. Szkolenie ratowników i instruktorów*. Kalisz 2017
- [4] Herdzik J., *Poradnik motorzysty okrętowego*. Trademar w Gdyni, 2007
- [5] IMO: Safety of Life at Sea, SOLAS Convention, Chapter IX, *Management for the Safe Operations of Ships*, 1974

7.2. Witryny internetowe

- [i1] <https://www.gov.pl/web/infrastruktura/srodladowe-drogi-wodne>
Witryna internetowa Ministerstwa Infrastruktury [dostęp: 13.06.2022]
- [i2] <https://www.wody.gov.pl/>
Witryna internetowa jednostki Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie [dostęp 08.06.2022]
- [i3] <https://ryzykazawodowe.pl/oceny-ryzyka-zawodowego-pn-n-18002/>
Witryna internetowa oceny ryzyka zawodowego [dostęp: 23.11.2022]
- [i4] <https://www.gov.pl/web/infrastruktura/kluczowe-inwestycje>
Witryna internetowa kluczowych inwestycji w zakresie śródlądowych dróg wodnych [dostęp: 23.11.2022]

7.3. Zalecenia, normy, noty aplikacyjne

- [z1] Rezolucja IMO, A.741(18), 1993: International Safety Management Code (ISM code), *Zarządzanie bezpieczną eksploatacją statków*

- [z2] Dz.U. 2003.2072: *Rozporządzenie ministra infrastruktury w sprawie przepisów żeglugowych na śródlądowych drogach wodnych*
- [z3] Dz.U.2022.0.1097: *Ustawa o żegludze śródlądowej*
- [z4] Dz.U.2014 .1686: *Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i w sprawie kwalifikacji zawodowych i składu załóg statków żeglugi śródlądowej*
- [z5] Dz.U. 2018.802: *Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej w sprawie wyszkolenia i kwalifikacji członków załóg statków morskich*
- [z6] *Uchwała nr 27 Rady Ministrów z dnia 16 lutego 2021r. w sprawie przyjęcia dokumentu Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030, Poz.218*
- [z7] *PN-ISO 7176-19 – dotyczy m.in. wymagań projektowych i eksploatacyjnych dla wózków przystosowanych do zabezpieczenia dowolnym rodzajem mocowania podczas transportu, 2019r.*
- [z8] *Regulamin EKG ONZ Nr 21 – wskazuje elementy wyposażenia ułatwiające transport osoby niepełnosprawnej.*